

هاشم شائق

نطق شاهی

طوری که معمولست در هر مملکت قانونی دو قسم مجلس موجود است که یکی از طرف ملت توسط نمایندگان آن تشکیل یافته در هر شعبه امور دولت به تنظیم قوانین اساسی مشغول میباشند.

دیگر مجلسی که از طرف حکومت تشکیل مییابد مجلس اعیان است که توسط نمایندگان حکومت قوانین موضوعه مجلس اول را تدقیق نموده سیاست دولت تطبیق میدهند.

مجالس مشورت و مجالس بلدیها و کمیته‌های شعبه احوال است که از طرف وکلای ملت ترتیب یافته یکی در تطبیق قوانین محلیات و حل و فصل قضایای روزمره بحکومت معاونت مینمایند و مجالس بلدیها نیز مرکب از نمایندگان ملت اند که در امور بلدی از قبیل صحنه و مراقبت کبل و وزن و عمران و تزئین شهرها مطابق نقشه فنی کار میکنند. مجلس دیگری که مجلس اجرائیه دولت گفته می شود مجلس مهم و زراست که در تطبیق و اجرای قوانین موضوعه مجلس شورای اعیان منعقد گردیده بالجمله سیاست عمومی دولت و قضایای معضله هر وزارت را مذاکره و صورت اجرای آن را در منافع عمومی مملکت و ملت موافق یافته تطبیق میدهند.

اینک افغانستان این عصر درخشنده بعد از فلاکت گذشته دارای همه این مجالس قانونی و اجرائی بوده همه امور ملت و حکومت بطوریکه در قانون اساسی

تصريح یافته است؛ شرائط يك حكومت مشروع و معقول را حائز و در اجرای امور ملكی و نظامی داخلی و خارجی و وطن، حكومت با ملت و ملت با حكومت دست بدست و فاق داده با يك جهد خستگی ناپذیر كار میکنند. اینست كه امروز در سایه این و فاق و اتحاد يككفر و طندار شرقی با يككفر و طندار غربی كذا يك تبعه شمالی با يك تبعه جنوبی بالای سلامت و وطن و روی امنیت عمومی يك فكر و يك خیال داشته از جانفشانى مضایقه ندارند. همین وحدت فكری را سیاست عادلانه شهید مغفور اعلیحضرت محمد نادرشاه بوجود آورده و خلف الصدق بگانه آن فقید مرحوم و رجال بزرگ دولت آن خط مشی معقول حق شناسانه را تقویت و دوام داده اند.

چنانچه قاعده حكومت های قانونی است اولاً حكمدار بنفس نفیس خود در محضر و كلالی ملت از اجرا آن يكساله گذشته و از بلان غایب خیال آینده توضیحات جامع و وجیزی می بخشد.

اینك یازدهم جوزای گذشته افتتاح دوره پنجم مجلس شورای ملی بود كه ذات همابون اعلیحضرت محمد ظاهرشاه بانسرف ورود خود در مجلس را زینت بخشیده اولاً از نمایندگان ملت با يك تواضع بزرگوارانه خود دیدم نموده و باز دیدم از حال رعایا و اولاد دور و نزدیک قلمرو حكمرانی خویش مطمئن گردیده افتتاح مجلس را اعلان فرمودند و از اجرا آن يكساله حكومت عادلانه خود بحضور و كلالی ملت اطمینان تافی بخشیده بعد از آن از نقشه سعادت بخش اجرا آن آینده خود برای وطن و ملت.

اولاً راجع بتربیه عسکری

ثانیاً راجع بمعارف

ثالثاً راجع باقتصاد. غایب خیال مبارك خود را كه هر فرد متفكر ملت عیناً آن را میخواست در ضمن همین سه عمده بزرگ اجمال نمودند كه تفصیلات آن را اخبارها و مجلات نقل و ثبت کرده اند از آن جمله نقشه عمر فانی كه امید بزرگ

ملت را متضمن بود در باب معارف ایراد و قلب و روح ملت را با فقرات برجسته ذیل امیدوار آینده در خشانتری فرمودند :

« معارف مقصود اساسی ماست بدون معارف هیچیک ترقی به مملکت میسر نمی شود . توجه ما به تأسیس مکاتب ابتدائی زیاد است . اهمیت تعلیم ابتدائی برای افغانستان از هر چیز بیشتر است . باید هر فرد اولاد این مملکت تعلیم ابتدائی را داشته باشد مکاتب متوسطه و درسگاه های عالی نیز از اهم ضروریات افغانستان است که هر سال موافق به تعداد مآذونان مکاتب ابتدائیه متوسطه تأسیس و افتتاح شده و می شوند . »
 « از وکلای محترم در شورای ملی هم خواهش داریم که طبقات ملت را برای تعلیم و تربیه اولاد تشویق کنند . »

در اینجا خوانندگان محترم البته ملتفت خواهند شد بدو نقطه بزرگ که کلام « ملوک الملوك » ملوک الملوك نامق با آن است .
 اولاً از غایب خیال خود حکما به میکنند که عبارت از ترقیات مملکت بوده وصول باین غایب را با یک تصور عالی و اراده قوییم چنین ارشاد میفرماید : « بدون معارف هیچیک ترقی به مملکت نمی شود همانی و مطالعات فرنگی نقطه دیگری که از توجه همایون خود در این طرف اشاره میفرماید تا تأسیس مکاتب ابتدائی بوده ضمناً هدایت میکنند که اساس معارف تعلیم ابتدائی است چنانچه میفرماید :
 « توجه ما بتأسیس مکاتب ابتدائی زیاد است اهمیت تعلیم ابتدائی برای افغانستان از هر چیز بیشتر است . باید هر فرد اولاد مملکت تعلیم ابتدائی را دارا باشند »

فی الحقیقه اصابت رای انورش درین باب آن قدر عمیق و قویست که بزرگترین از باب تفکر هر مملکت در هر عصر بدو نتردد این قضیه را مسلم دارند چنانچه بهمارك مشهور بعد از فتح جنگ ۱۸۷۰ - ۱۸۷۱ در جواب تبریک معلمین ابتدائی نسبت باین فتح گفته بود که « این همه فیر و زوی نتیجه تعلیم ابتدائی آلمان است که از دست تربیه شما

معلمین حاصل شده لهذا شما را تبریک باید گفت که تربیه صحیح داده اید .
 خلاصه بعد از ۱۵ جوزا حکومت معارف پرورد در تزئید عده مکاتب مخصوصاً
 در افتتاح ابواب مکاتب ابتدائی در هر منطقه مملکت شاهانه اقدامات
 بجدانه و افراد اهالی نیز در ادخال اولاد خود حرکت مسابقت کارانه ابراز نموده
 به تعداد مکاتب و شاگردان در هر خانه آحاد و عشرات و مئات افزوده میروند.
 در حقیقت مکاتب ابتدائی محور معارف متوسطه و عالی بوده بدون این نردبان نمیشود
 بمقام رفیع مکاتب متوسطه و عالی رسید و علاوه بر آن افکار و حسیات مفیدی را که
 در دماغ اولاد یک جامعه تلقین کردن بخواهید تنها از همین رهگذر ممکن میشود
 و اگر در قلب و دماغ افراد وطن درجه مساوات را تولید نمودن میخواهید
 واسطه صحیح آن همانا تعلیم ابتدائی است. همچنین سرمایه مکاتب متوسطه
 و عالی در هر مملکت و هر جامعه همین مکاتب ابتدائی میباشد. چه هر قدر بر تعداد
 صنوف ابتدائی افزوده شود بهمان اندازه صنف اخیر متوسطه و عالی را پرورش
 و پوره خواهید نمود. چه احصائیه های رسمی، همین نتیجه داده است که از صد نفر پایه
 ابتدائی ده نفر آن تحصیل اعدای زاینیان رسانده میتوانند و بس.
 این نکته را نیز در اینجا فراموش نباید کرد: حضور همایونی طوریکه این
 نکته را بواسطه توجه خود در تاسیس مکاتب ابتدائی تنویر فرموده اند را جمع
 با اتحاد حکومت و ملت نیز توسط این جمله اعجاز زکار خود «از وکلای محترم
 دارا لشورای ملی هم خواهش داریم که طبقات ملت را برای تعلیم و تربیه اولاد خود
 تشویق کنند» درس اتحاد ملت و حکومت داده اند.

